

בס"ד. ש"פ קרח, מבה"ח תמוז, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

1234567

ויקח קרח וגו',¹ ופירש רש"י לקח את עצמו לצד אחד להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלג, נחלק משאר העדה להחזיק במחלוקת. ועל זה אמרו במשנה² כל מחלוקת כו' שאינה לשם שמים כו' זו מחלוקת קרח וכל עדתו. וצריך להבין, מהו הטעם למה נקרא ענין זה בשם מחלוקת, הרי לא היתה זו מחלוקת גרידא, ללא טעם וסיבה, אלא היתה לו טענה ע"פ שכל, וכמובא בפירש"י, שחלק עם משה בגלל שהיתה לו טענה על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל שמינהו משה נשיא על בני קהת, אף שהי' הקטן מכולם, ובפרט ע"פ המבואר בקבלה וחסידות³ שקרח שהי' לוי, בחי' גבורה, חלק על אהרן שהוא בחי' החסד, לפי שרצה להגביר הגבורות על החסדים שיהיו הגבורות עיקר, כמו שיהי' לעתיד לבוא שיתעלו הגבורות, וכמו שהוא גם עכשיו בבחי' עתיק, שהגבורות בשרשם הם למעלה מהחסדים⁴. וכיון שהיתה לו טענה ע"פ שכל, ולא באופן שנתכוין רק לחלוק על משה ואהרן, מחלוקת בלבד, א"כ, למה נקרא זה בשם מחלוקת.

(ב) **ויובן** בהקדם הביאור במאמר המשנה⁵ כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים כו', איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי⁶, והקשה המהר"ל⁶, למה נקט מחלוקת הלל ושמאי דוקא, הרי יש כו"כ מחלוקות של תנאים, ואלו ואלו דברי אלקים חיים⁷, ובודאי שכולם הם לשם שמים, וכדמוכח גם מסיום המשנה, ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו, היינו, שרק מחלוקת קרח אינה לשם שמים, אבל המחלוקת של כל התנאים והאמוראים היא לשם שמים, וא"כ, סופן להתקיים. גם צריך להבין בדברי המשנה שמחלוקת

תרל"ב (סה"מ תרל"ב ח"ב ס"ע שעג ואילך).
 תרע"ח (סה"מ תרע"ח ס"ע שנא ואילך).
 וראה גם אוה"ת פרשתנו ע' תרחצ. רד"ה כל מחלוקת תער"ב (המשך תער"ב ח"א ע' לג).
 (6) בספרו דרך חיים על מסכת אבות.
 (7) עירובין יג. ב.

(1) ריש פרשתנו (טז, א).
 (2) אבות פ"ה מ"ז.
 (3) לקו"ת פרשתנו נד, ג. סד"ה ויקח קרח העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' א'מג). ובכ"מ.
 (4) לקו"ת שה"ש יו"ד, א. ובכ"מ.
 (5) בהבא לקמו — ראה ד"ה כל מחלוקת

שהיא לשם שמים כמו מחלוקת הלל ושמאי סופה להתקיים, דהנה, ידוע הפירוש⁸ שהכוונה בזה היא שלעתיד לבוא תהי' הלכה כב"ש. דהנה, אף שהתורה הזאת לא תהי' מוחלפת⁹, והרי עכשיו הלכה כב"ה⁷, ועד שב"ש במקום ב"ה אינה משנה¹⁰, מ"מ, לעת"ל תהי' הלכה כב"ש⁸, לפי שהב"ד דלעת"ל יהי' גדול יותר מן הראשונים בחכמה ובמנין (שיכול לבטל דברי הראשונים¹¹), והם יפסקו הלכה כב"ש¹². אך עדיין צריך להבין¹³, שהרי משמעות הלשון סופה להתקיים הוא שיתקיימו ב' הדעות יחדיו, ולכאורה, ממה נפשך, כיון שבזמן הזה הלכה כב"ה בלבד, ואילו לעת"ל תהי' הלכה כב"ש בלבד, א"כ, אימתי יתקיימו שניהם יחדיו. גם צריך להבין אומרו שמחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, היינו, שגם לעת"ל כאשר את רוח הטומאה אעביר מן הארץ¹⁴ ישאר ענין של מחלוקת, שמזה משמע, שיש מעלה בענין של מחלוקת, ואינו מובן, מהי המעלה בזה, דלכאורה הלא מוטב שמלכתחילה לא הי' ענין של מחלוקת כלל. גם צריך להבין מ"ש בבבא הב' שמחלוקת שאינה לשם שמים היא מחלוקת קרח וכל עדתו, שמשמעות הלשון הוא שכל ענין המחלוקת — שבהכרח שיהיו בה שני צדדים — אינה לשם שמים, ואינו מובן, שהרי רק מצד קרח ועדתו הי' זה שלא לשם שמים, אבל מצד משה ואהרן הרי כוונתם היתה לשם שמים.

ג) ולהבין זה יש לבאר תחילה שרש ענין מחלוקת קרח, שעז"נ ויקח גו', ותרגם אונקלוס ואתפלג (כנ"ל), שהדיוק דואתפלג דוקא (אף שאפשר לתרגם תיבת מחלוקת באופן אחר) הוא¹⁵ לפי שעדת קרח היו גלגול דור הפלגה¹⁶, וזהו ואתפלג מלשון הפלגה, כי בימיו נפלגה הארץ¹⁷. וזהו גם מה שהכתוב קראן אנשי שם¹⁸, ע"ש שאמרו בעת דור הפלגה ונעשה לנו שם¹⁹, ואמרו רז"ל²⁰ אין שם אלא עבודה זרה. אך ישנו

שבע"פ שאינן בטלין לעולם" ס"ח (התוועדויות תשנ"ב ח"א ע' 184. תו"מ הדרנים על הרמב"ם וש"ס ע' רלח).

(14) זכרי' יג, ב.

(15) ראה גם אוה"ת פרשתנו ע' תרפה.

(16) מגלה עמוקות אופן קפא בשם הבחיי

(פרשתנו טז, כט).

(17) נח יו"ד, כה.

(18) ריש פרשתנו (טז, ב).

(19) נח יא, ד.

(20) ב"ר פל"ח, ח.

(8) מקדש מלך לזח"א יז, א. הובא בלקו"ת פרשתנו שם.

(9) עיקר הט' מי"ג העיקרים (פירוש המשניות להרמב"ם סנהדרין הקדמה לפרק חלק).

(10) ברכות לו, ריש ע"ב. וש"נ.

(11) ראה רמב"ם הל' ממרים פ"ב ה"ב.

(12) ראה גם קונטרס בענין "תורה חדשה מאתי תצא" ס"ז (סה"ש תנש"א ח"ב ע' 571.

תו"מ התוועדויות תנש"א ח"ג ע' 283).

(13) ראה גם קונטרס בענין "הלכות תורה

ענין נוסף בשרש מחלוקת קרח הקודם לזה, כידוע²¹ דמ"ש ואתפלג הוא ע"ד רקיע המבדיל בין מים למים, שזוהי המחלוקת הראשונה שמצינו בתורה, והיא השרש לכל ענין של מחלוקת, וכדאיתא במדרש²² למה אין כתיב בשני כי טוב כו', שבו נבראת מחלוקת, שנאמר²³ ויהי מבדיל בין מים למים. והענין בזה, שההתחלקות בין מים למים הוא השרש (לחטא עה"ד²⁴ ו) דור הפלגה²⁵, ועד למחלוקת קרח ועדתו.

(ד) **וביאור** הענין, דהנה אמרו רז"ל²⁶ מתחלת ברייתו של עולם (שאז הי' העולם מים במים, ולא היתה עדיין התחלקות בין מים עליונים למים תחתונים שע"י רקיע המבדיל) לא הי' קילוסו של הקב"ה עולה אלא מן המים, משל למלך שבנה פלטרין והושיב בתוכה אלמים, והיו משכימין ושואלין בשלומו של מלך ברמיזה כו'. ומבואר בזה²⁷, שדיורים אלמים שהיו מקלסין ברמיזה קאי על הנבראים דעלמא דאתכסיא שהם בטלים במקורם כו'. והנה, אף שגדלה מעלת הקילוס של דיורים אלמים כאשר הי' העולם מלא מים במים, מ"מ היתה לאח"ז ההבדלה בין מים למים ע"י רקיע המבדיל, ובאופן שיקוו המים גו' ותראה היבשה גו'²⁸, שהו"ע עלמא דאתגליא, שהנבראים שבו הם בבחי' מציאות יש דוקא. אך אין הכוונה שהנבראים ישארו בבחי' מציאות יש, אלא תכלית הכוונה היא שמציאות היש גופא תהי' כלי לאלקות. וזהו התיקון לענין ההבדלה והמחלוקת, כמארוז"ל²² שאף שבשני לא כתיב כי טוב לפי שבו נבראת מחלוקת, מ"מ, כתוב בשלישי כי טוב שני פעמים, אחד למלאכת המים כו'²⁹, והיינו, לפי שע"י ההבדלה והמחלוקת נעשה ענין של אחדות והתכללות באופן נעלה יותר, שמציאות היש גופא נעשית כלי לאלקות. וענין זה נתחדש במתן תורה, שאז נתבטלה הגזירה וההבדלה שבין עליונים לתחתונים, שהתחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים³⁰, שזהו החיבור של רוחניות וגשמיות שנעשה ע"י קיום התומ"צ, כי, המצוות נתלבשו בדברים גשמיים, וע"י קיום המצוות נעשה הדבר הגשמי כלי

(21) נועם אלימלך עה"פ — הובא ונתבאר באוה"ת פרשתנו ע' תרצו. ע' תשכג. ד"ה כל פטר רחם תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז ע' שמב ואילך). ובכ"מ.

(22) ב"ר פ"ד, ו.

(23) בראשית א, ו.

(24) ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' רטז.

(25) ראה גם לקו"ש ח"ח ס"ע 105 ואילך.

(26) ב"ר רפ"ה.

(27) ד"ה ויאמר אלקים יקוו המים תרכ"ז (סה"מ תרכ"ז בתחלתו). וראה גם ד"ה בראשית ברא פ"ג ואילך (תו"מ חמ"ח ע' 160 ואילך).

(28) בראשית א, ט.

(29) ראה גם סה"מ תרכ"ז ע' שמו.

(30) שמו"ר פי"ב, ג. תנחומא וארא טו. וראה לקו"ש ח"ח ע' 118.

לאלקות, וכמו"כ בלימוד התורה, שהמוח הגשמי של האדם מתאחד עם התורה שלומד, ועי"ז מתאחד עם אלקות. וזהו שהתורה ניתנה למטה דוקא, כמארז"ל³¹ למצרים ירדתם כו' ויצה"ר יש ביניכם, ואמרו רז"ל³² שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, שהו"ע חיבור בורא ונברא, שהעולם יהי' דירה לו ית'³³.

וזהו גם הענין דמחלוקת לשם שמים. דהנה³⁴, ענין שם שמים באותיות הקבלה הוא יחוד ז"א ומלכות, כי, שמים הוא בחי' ז"א, ושם הוא בחי' מלכות. וענינו בעבודה הוא חיבור רוחניות עם גשמיות, כי, שמים מורה על ענין הרוחניות, ושם מורה על עוה"ז, כי שם הוא הארה בלבד ולא עצם, ועל זה אמרו רז"ל³⁵ הלך הקב"ה מהלך ת"ק שנה לקנות לו שם, שזהו המרחק מן הרקיע לארץ³⁶. וזהו ענין מחלוקת לשם שמים, שכוונת המחלוקת וההבדלה כו' היא כדי לפעול חיבור הרוחניות עם הגשמיות (שם שמים), וכנ"ל שגם הגשמיות תהי' כלי לאלקות. וזהו שמחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, שסוכ"ס תתקיים כוונת המחלוקת, להביא לידי אחדות והתכללות באופן נעלה יותר, שגם הגשמיות תתחבר עם הרוחניות והאלקות.

(ה) **ועפ"ז** יובן גם מה שאמרו איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי³⁷, כי, כללות החיבור דשם שמים, גשמיות ורוחניות, תחתונים ועליונים, נעשה ע"י ב' אופנים, שהם ב' הקוין שבהם חלוקים שמאי והלל, שזהו גם שרש המחלוקת של כל התנאים והאמוראים, להחמיר ולאסור מצד קו הגבורה או להקל ולהתיר (היינו שאין זה קשור ואסור בידי החיצונים כו'³⁸) מצד קו החסד, כמבואר בלקו"ת³⁹ ד"ה כיצד מרקדין לפני הכלה ב"ש אומרים כלה כמות שהיא וב"ה אומרים כלה נאה וחסודה⁴⁰, שב"ש שרשם מבחי' הגבורות, ולכן נקרא שמאי, כענין שאמרו רז"ל⁴¹ כל השם אורחותיו, דהיינו ששוקל

(36) חגיגה יג, א.
 (37) ראה גם סד"ה כל מחלוקת תער"ב (המשך תער"ב ח"א ע' מ).
 (38) ראה תניא פ"ו.
 (39) שה"ש מח, סע"ב ואילך.
 (40) כתובות טז, סע"ב ואילך.
 (41) מועד קטן ה, א.

(31) שבת פח, סע"ב ואילך.
 (32) רמב"ם סוף הל' חנוכה.
 (33) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפ"ו.
 ובכ"מ.
 (34) ראה גם אוה"ת פרשתנו ע' תשד.
 (35) קה"ר פ"ז, א (ב). מדרש שמואל פכ"ג.
 וראה לקו"ש חכ"ו ע' 207.

דרכיו איך ומה הוא כו', וזהו כלה כמות שהיא, שלפי ערך העלי' מלמטה כך תהי' ההמשכה מלמעלה כו'. אבל ב"ה ששרשו מבחי' החסדים, חולק על ב"ש, שלא תהי' ההמשכה לפי ההעלאה, אלא אדרבה, תחלה תהי' המשכה מלמעלה למטה כו', וע"כ נקרא הלל, מלשון בהלו נרו⁴², שהו"ע האור והגילוי מלמעלה דוקא לכל אחד מישראל, אפילו חיגרת ואפילו סומא, ועי"ז יבוא להיות בבחי' כלה נאה וחסודה. וזהו שמחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת שמאי והלל, כי, חיבור העולם עם אלקות (שם שמים, שזוהי תכליתה של המחלוקת לשם שמים) נעשה ע"י ב' הקוין דהעלאה מלמטה למעלה (שמאי) והמשכה מלמעלה למטה (הלל). וע"ד כללות החילוק שבין משה ואהרן, שמשה הי' מדקדק בכל דבר אם הוא ע"פ התורה כו', ע"ד השם אורחותיו, ואהרן הי' אוהב שלום כו' אוהב את הבריות כו'⁴³ (שלכן כתיב⁴⁴ ויבכו את אהרן כל בית ישראל), שהו"ע ההמשכה והגילוי מלמעלה מ"ט³⁴. ולהעיר גם שמשה ענינו תורה שהיא באופן של המשכה מלמעלה מ"ט, ואהרן ענינו תפלה שהיא באופן של העלאה מלמעלה מ"ע⁴⁵. ועל זה אמרו שמחלוקת שהיא לשם שמים, מחלוקת שמאי והלל, סופה להתקיים, כי, לעת"ל יהיו ב' האופנים דהעלאה והמשכה גם יחד⁴⁶, כמבואר בלקו"ת⁴⁷ ד"ה ושמתי כדכד, בפירוש מארז"ל⁴⁸ פליגי כו' חד אמר שוהם וחד אמר ישפה, אמר להו הקב"ה להוי כדין וכדין, שלעת"ל יהיו ב' הבחינות, שתהי' עליות העולמות מלמטה למעלה, שהתחתון יעלה למעלה, וגם יהי' גילוי מלמעלה למטה, שהעליון יורד למטה, כי יש מעלה בכל א' מהם, המעלה דעליית התחתון היא שע"י הזיכוך שלו, הנה נוסף לכך שיש בזה גם העילוי שרוצה אדם בקב שלו⁴⁹, הרי מתאחד עם האור בפנימיות יותר, משא"כ בירידת העליון למטה, כיון שהכלי לא נזדכך, הנה אף שנמשך בו גילוי אור העליון, מ"מ אין הגילוי מתייחד כ"כ עם הכלי. והמעלה שבירידת העליון למטה היא שהמשכת האור היא ממקום גבוה יותר, שלכן בכחו לבוא ולהתגלות למטה יותר.

(ו) אך יש גם מחלוקת שאינה לשם שמים, שזוהי מחלוקת קרח וכל עדתו, והיינו⁵⁰, שקרח ועדתו לא רצו בהחיבור של שם (מציאות

(42) איוב כט, ג.

(43) אבות פ"א מ"ב. וראה גם לקו"ש

(44) סד"ה כל מחלוקת תער"ב הנ"ל.

(47) פ' ראה כח, ב.

(48) כבא בתרא עה, א.

(49) חוקת כ, כט ובפרש"י.

(49) כבא מציעא לח, א.

(45) אוה"ת וארא ע' רכו.

(50) ראה גם אוה"ת פרשתנו ע' תרצו.

היש) עם שמים (אלקות), אלא רצו שישאר היש דבר נפרד, שלכן נקראו אנשי שם. ועל זה אמרו רז"ל אין שם אלא ע"ז. והענין בזה⁵¹, דהנה אמרו רז"ל⁵² ישראל שבחוץ לארץ עובדי ע"ז בטהרה הן, וטעם הדבר, כי בחו"ל גזרו טומאה על אוירה וגושה⁵³, לפי ששם נמשך השפע האלקי ע"י לבושים רבים כו"⁵⁴, ועד להתלבשות בלבוש הטבע באופן שהאדם יכול להחשיב את התעסקותו בפרנסה ע"י תחבולות כו' כאילו הו"ע עיקרי בהשפעה זו, ולכן הרי זה כמו המשתחוה לשמש ולירח, בראותו לעיני בשר שעל ידם נמשך השפע, כמ"ש⁵⁵ ממגד תבואות שמש וממגד גרש ירחים, ואינו מתבונן שהם רק שלוחי השפע, ואינם אלא כגרזן ביד החוצב כו"⁵⁶, ועד"ז גם בנוגע למזלות כו', כמארז"ל⁵⁷ אין לך עשב למטה שאין לו מזל מלמעלה המכה בו ואומר לו גדל, שאינם אלא כגרזן ביד החוצב כו', וכמ"ש הרמב"ם⁵⁸ שאין ראוי לעבדם כדי להיותם אמצעים לקרבם אליו, אלא אליו בלבד יכוונו המחשבות ויניחו כל מה שזולתו, ואדרבה, כאשר מחשיבים את הממוצעים למציאות בפ"ע, הנה ע"ז מפרידים אותם ממקורם כו'. וזהו שמחלוקת שאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו, שאצל קרח ועדתו הנה כל ענין המחלוקת וההבדלה להיות מציאות יש, אין זה לשם שמים, כדי לפעול גם בהיש החיבור וההתכללות באלקות (כמו שהוא אצל משה ואהרן, בב' האופנים דמלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע, כנ"ל), אלא רצונם שתשאר ההבדלה וישאר היש דבר נפרד, והיינו, מפני שהיו מבחי' הגבורות בלבד, ללא התכללות החסדים.

ועז"נ שמחלוקת שאינה לשם שמים אין סופה להתקיים, שאין זה ענין של היפך הברכה ח"ו, אלא אדרבה, דכיון שלא ידח ממנו נדח⁵⁹, הרי בהכרח שלא ישאר ענין ההבדלה והפירוד, אלא סוכ"ס יתברר היש, והיינו, לפי שתכלית הכוונה בענין ההבדלה והפירוד היא בשביל הבירור והתיקון, שע"ז נעשה עילוי גדול יותר, שגם ענין שהי' מנגד לקדושה נתהפך להיות כלי לאלקות, שזהו כללות ענין התשובה, וכנ"ל (ס"ד) שלכן

(57) ראה ב"ר פ"י, ו. זהר ח"א רנא, א (בהשמטות). ח"ב קעא, ב. מו"נ ח"ב פ"י. תניא אגה"ת פ"ו (צו, א). אגה"ק סוס"כ (קלב, א). (58) עיקר החמישי מי"ג העיקרים (פירוש המשניות סנהדרין הקדמה לפרק חלק). (59) ע"פ שמואל-ב יד, יד. וראה תניא ספ"ל ט. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

(51) ראה סה"מ תרל"ב שם (ע' שעה ואילך). תרע"ח שם (ס"ע שנו ואילך).

(52) עבודה זרה ח, א.

(53) שבת טו, א.

(54) ראה גם תניא אגה"ק סכ"ה (קלט, ב).

(55) ברכה לג, יד.

(56) ע"פ ישעי' יו"ד, טו.

נאמר ביום השלישי ב"פ כי טוב⁶⁰. ועד"ז בנוגע למחלוקת קרח ועדתו כפשוטה, שגם אצלם ישנו ענין התשובה⁶¹, ועליהם נאמר⁶² מוריד שאול ויעל, ולא עוד אלא שעי"ז שנחלקו על הכהונה ניתוסף עילוי גדול יותר בענין הכהונה, שזהו מש"נ בהמשך הפרשה⁶³ וידבר ה' אל אהרן ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי וגו', ואיתא בספרי⁶⁴ משל הדיוט אומר לטובתי נשברה רגל פרת⁶⁵, לטובתו של אהרן בא קרח וערער על הכהונה כנגדו, משל⁶⁶ למלך שהי' לו בן בית ונתן לו שדה אחת במתנה ולא כתב ולא חתם ולא העלה בערכאין, בא אחד וערער עליו כו', א"ל המלך הריני כותב וחותם לך ומעלה בערכאין, אף כאן לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה, בא הכתוב ונתן לו כ"ד מתנות כהונה כו'⁶⁷.

<p>(63) פרשתנו יח, ת.
 (64) שם, כ.
 (65) ראה ויק"ר פ"ה, ד.
 (66) הובא בפרש"י שם, ת.
 (67) חסד הסיום (המו"ל).</p> | <p>(60) ראה אוה"ת בראשית לד, סע"א ואילך.
 אחרי ע' פה.
 (61) ראה פרש"י פינחס כו, יא.
 (62) שמואל"א ב, ו. וראה סנהדרין קח, א.
 קט. ב.</p> |
|--|---|